

[Transcript] Dagens Eko / Så blev huliganerna en del av svensk fotboll

Kristian, varför är vi så mesiga mot fotbollshuliganer år ut och år in?

För att fotbollen och myndigheterna inte riktigt klarar av och jonglerar alla bollar samtidigt.

Det är fullsatta, sjungande, läktare bollen. Det är säkerhet inne på arenabollen.

Och så är det säkerhet och trygghet ute på stan för samtliga medborgare under matchdagen bollen.

Ibland tappar de en eller flera av de här bollarna.

Det här är dagens eco, Melena Nordlund.

Idag blev huliganerna en del av svensk fotboll.

Det är den för 8 maj i år. När Djurgårdens Marcus Danielsson får in 1-0 mot AIK i 80 andra minuten börjar smälla knallskott från AIK-klackens läktare.

Röken lägger sig så man knappt ser vad som händer, matchen avbryts.

Då rör sig flera personer in mot mitten på AIK-kartsidans övresektion.

De drar ut ett stort svart skyнке som täcker flera bänkarader.

Under skyнкet byter de om till likadana svarta kläder och luvor som täcker ansiktet så att de inte kan identifieras.

När matchen sen återupptas får en AIK-spelare rött kort och några spelare börjar nästan slåss.

När så ännu en AIK-spelare blir utvisad brakar det loss totalt.

Maskerade AIK-fans försöker storma planen.

Från andra sidan planen stormar massor med poliser in för att trycka tillbaka AIK-fansen.

Vi behöver se det här i svensk fotboll hur det rusar in poliser med hundar, hundratalspoliser.

Gäst är radiosportens Christian Olsson.

Ja, Christian, vi kommer snart prata mer om den senaste fidens läktarskandal.

Men innan så behöver vi en liten grundkurs för mig som inte kan så mycket om fotboll.

Man brukar ju prata om Ultras. Vad är det för någonting?

Ultras är de som håller lite extra intensivt eller mycket extra intensivt på ett fotbollslag.

De som gärna står tillsammans på läktarna har med sig stora banderoller, flaggård, fanor.

Medan den kanske mer vanlig supporten har med sig en halvstuk.

De riktiga hardcore-fansen. Men sen brukar man ju också prata om något som heter fermor.

Det är inte samma sak då?

Nej, Ultras är ju inte alls självklart våldsamma eller ett problem.

Däremot är det en grogrund för våldsamheter och problem.

Till exempel kan det utvecklas till det som kallas fermorsammanslutningar

av dem som inte bara är väldigt engagerade som supportrar,

utan som också tycker att det finns en självklarhet i att slåss för sitt lag,

som de kallar det. Inte alls för att laget har bett om och slåss för dem,

men för att de tycker att det är en bra väg att visa sitt stöd för laget.

Så det är huliganen helt enkelt?

Så om det utvecklar sig tillå ja.

För att få en bild av det här fenomenet då,

var uppstår den här kulturen om vi ska kalla den så?

Det är ju i grund och botten samma sak som ifall vi tänker

på gamla svartvita filmer från fotbollslanskampor

där man ser ett stort svartvitt publikav och så står det ens snubben

med en stor megafon.

Hejaklagsledaren framför dem och försöker få igång dem.

Då skriker heja Sverige fristumöd.
Och det utvecklar sig då åt läget som vi har nu.
Där det också i ultraskulturen finns en sån hejaklagsledare.
Det är väldigt ofta kallas då på italiensk maner
eftersom många menar att det är från Italien
som ultraskulturen har utvecklats för en capo.
Alltså han som är huvudansvarig för att det är stämning
och fart bland ultraskoläktarna.
Själva rörelsen med att på ett lite mer hårdhänds sätt
stötta sitt fotbollslag kommer från Sydamerika
och sen har det då fått fäste i Europa, på balkan och i Italien
och sen spritt sig till till exempel England.
Från 1970 och 80-talet och framåt då det är våldsamt dåliga tider i England.
Det är miljontals människor som är arbetslösa till slut.
Om man kan uttrycka det så blir Margaret Thatcher,
premiärminister, då blir det ännu svårare för väldigt många människor
att få jobb, att få ekonomin och gå ihop.
Och där var det lätt för hulliganism och få grovgrund.
Sen visade sig att när man tittar närmare på det
så visade sig att det var inte alls bara de som var arbetslösa
och de som hade det svårt, som slåks
och som engagerade och inspirerade det hela utan det var också
människor som hade det bra, briter som hade jobb
som tillhörde medelklassen, som tyckte att det var roligt.
Så det utvecklades till någon sorts nöjesvald låter det så?
Ja, det är väl en konstig men bra beskrivning.
Ett absolut låg vattenmärke.
Det blir inte värre än så när det gäller hulliganism.
Det utspelade sig i Belgien kring Europa Cup-finalen maj 1985.
I Europa Cup-finalen skulle Juventus från Italien
och Liverpool från England mötas.
Matchen spelas på Heyselstadion i centrala Bryssel.
En gammal visade sig för gammal arena för ett sånt här evenemang
för säkerhetsarrangemanget var alldeles för dåligt.
Dessutom hade supporterna från de båda lagen lyckats köpa biljetter
i svarta marknaden så att de står bredvid varandra
på samma läktarsektioner eller så står de alldeles för nära varandra
så att de kommer i kontakt på ett sätt
som det är enligt säkerhetsplanen på förhand
inte alls för tänkt att de skulle göra.
De ser varandra och med Liverpool-supportrar
som drivande bland betongen på Heyselstadion i Bryssel
så brakar helvet ett loss.
För de ger sig på om italienska-supportrarna

de ger sig på de neutrala åsgårdarna som finns på läktarna
Panik utgryter, folkflyr försöker komma undan
denna skummande, raglande, bäst av Liverpool-supportrar
som kastar sig över dem.

De kommer inte undan.

Slutsumman är att 39 personer miste livet i Heyselkatastrofen.

Över 400 personer blir skadade.

Sen den dagen finns det vid varje Juventus-match
i läktarhavet bland supportrarna
en flagga i svart och vitt som är Juventus-färger
där det står plus 39.

De som dog, de är inte med på läktarna
men de är ändå alltid med där.

När kommer den här kulturen till Sverige då?

Trots ett intensivt regnande

så kommer nästan 4 000 personer till Mjälvis ödesmatch mot
i Sverige var det ju så att matcher i fotbolls-

och svenskan på 80-90-talet

de hade ju så enormt låga publik-siffror

ifall vi jämför med de siffror som är nu

när de stora lagen spelar

då är det ju 25-30-40 000 åsgårdare

på matcherna

då spelades matcher med 3000 åsgårdare

Där fanns ingen direkt grogrund för

firmer och förhuliganism

så det växer ju fram

att publiksiffrorna ökar

på de allsvenska läktarna

och det här går ju hand i hand

för den här fina delen av det hela som Ultras gör

alltså att de skapar en härlig inramning

det drar ju folk till läktarna

det vill ju folk vara med om

samtidigt så växer också den dåliga delen av det här fram

Vilka lag är det som har de största Ultrasgrupperna då?

Ja men för att fortsätta mängdsupport och resonemanget

så är det ju de med många supportrar i grundläget

alltså Stockholmsklubbarna, AIK, Djurgården, Hammaby, Malmö, Göteborg, IFK Göteborg

men också Helsingborg, Lanskröna

det finns färskare exempel på när de har möts i superrätten

eller i kuppor eller i träningsmatchen

det har gått över styr helt och hållet

bara just för att de har huliganism

men i grundläget de stora lagen
med de stora supportgrupperna
Men en grej som jag har funderat med det här
det är väl ändå förbjudet
att ta in bengaler och vapen och sånt på arenorna
Hur går det till när det är ändå kommit in?
Det är också förbjudet att maskera sig på läktarna
det är också förbjudet att slåss på läktarna
ändå händer det här
till exempel på en arena där det är kanske 30 000 som ska in
så är det 30 000 som ska visiteras och gå sig igenom
så att de inte tar med sig något förbjudet in
En väldigt svår operation
som de arrangörerna ju var det verkar med tanke på
vad som tas in och hur det ser ut på bilder efteråt
de också har kapitulerat inför
med argument som att det går inte, det tar för lång tid
snedsträck, de är väldigt skickliga på att smuggla in de här sakerna
de som vill ha in dem
i sin kropp, på sin kropp
där de är väldigt svåra att hitta vid en visitering
för visst genomförs visiteringar
men hur noggranna är de? Hur mycket tid läggs på varje individ som ska in?
Vad är det för skandaler
vi har sett på senare år?
Typ det här som vi nu såg i
Sådana saker har det varit varje år de senaste åren
även om det känns som att det har blivit lite bättre
så blommade upp eller briserar över kanske rättare uttryck
titta om till att hela tiden och varje säsong har en sån här
minnesbild med sig när allting ska summeras
Ibland så råkar tredje part illa ut
så att det bråkas in på familjeläktande
när mamma och pappa barn sitter och ska ner ute av matchen
Det blev ett stökigt hemma möte i Europa-lig
när MFF tog emot Union Berlin
Till exempel mellan MFF och Union Berlin
i Europa-lig i 2022
då var det ju supporter-sektioner
som sköt för verkri-pjäser mot andra sektioner
inne på arenan så någon slags liten vapenhandling
pang pang sådär
Rätt på bara? Ja rätt på inne på arenan förfärligt
så det finns väldigt många olika exempel

och de finns framförallt, det är väl det som är det viktiga
de finns hela tiden
Det är den första jul i 2023
Efter en månad sommaruppehåll
ska den trettonde omgången av allsven
ska dra igång igen
allt börjar med ett derby mellan
brommapojkarna och AIK
men snart väntar ett antal högrisk matcher
bland annat mellan Malmö och Djurgården
den 15 juli
och AIK och Malmö den 22 juli
Spelarna går in på planen
och publicens djubel stiger
Ståplatsläktaren förvandlas till en krutdurka
som omfärg
Runt och kring står familjer, poliser och väktare
och tittar mot den stora klacken
med skräckblandad förkylsning
Hur ska det sluta den här gången?
Kristian, nu drar ju allsvenskan igång igen
det känns som att
vi har sett en del skandalszenare
Hur tror du det kommer att bli i höst?
Jag tror att det kommer att fortsätta på samma sätt
det kommer absolut inte att hända i varje match
men det kommer att fortsätta dyka upp
så länge fotbollen och myndigheterna
inte är överens om vilka tag som ska tas
för att få ordning på fotbolls arenorna släktare
Vad säger klubbarna själva om det här våldet?
Kan de liksom nå och påverka
sina huliganer eller hur man nu ska uttrycka det?
Ja eller vänd på det
Har huliganerna för mycket påverkan
på klubbarna och spelarna?
Till exempel efter det här
därbytt mellan AIK-jordgården
så fick ju mängder av AIK-spelare frågan
vad de tyckte om supporterarnas agerande
när de alls har stormat planen
och inlett upplopp och slacks mål
Spelarna sa, AIK har ju en katastrofalt dålig säsong
inledningsvis

att det är lätt att förstå de här supporterarna
det är mycket frustration, det känner vi också
vi spelar så dåligt
och då måste man räkna med att känslor
som det heter kommer i svag
Ingen AIK-spelare tog ett första läge avstånd
från för supporterarna och sa
så där kan vi ju inte ha det
Vad säger de från polisen och fotbollförbundet då?
De är ju intensivt medvetna om situationen
det är ju alla inblandade
och ingen vill ju egentligen ha det så här
men de är ju ännu inte överens
om vilka tag som ska gälla
för att det ska komma bort
Det fanns ju tills
härom året någonting som heter
villkors trappan som polisen har utfärdat
för att begränsa voldsamheter på läktarna
så skulle inte supporter läktare
få säljas slut
det skulle inte få vara fullsatt på dem
låt säga att en supporter läktare
tar in 5 000 årskådare
polisen säger
här får bara vara 3 500
då har vi lättare
att hålla ordning där
till slut så säger då klubbarna
att de inte vill ha kvar villkors trappan
att
vi vill ha fullsatt där
vi vill tjäna de pengarna
som de där extra 1500 billetterna ger oss
därför vill vi inte ha kvar villkors trappan
vi kommer istället att jobba så här
bland annat att vi ska hitta dem
som utför illdåden
och vi ska portförbjuda dem på läktarna
vilket då i verkligheten fungerar väldigt dåligt
eftersom vid kontroll
det är ytterst få personer
som har blivit anmälda
och som har blivit försädda

med tillträdesförbud
Vet du om det är något på gång
ändå med några nya förslag
efter det här katastroftarbete
ifall vi kallade det
mellan AIK och jordgården
så kallade ju justitieminister Gunnar Ström
till ett möte
med fotbollens företrädare
för att han har också sett de här TV-bilderna
han har också förstått att
alltså här kan vi inte ha det
och vad som kommer ut
ur det mötet
det återstår ju att se
och det tittas hela tiden på
andra olika nya lösningar
Fredrik Reinfeldt
därför detta statsministern
är ju ny till tredje ordförande
i svenska fotbollförbundet
han höll efter det här därbytt
i samband med justitieministerns
kallande till möte
för nyordning
en pressträff
ordningsstörningar av våld
på bara fotbollsarena
har vi haft problem med i många år
där han framträdde i blå kostym
med sina stora bekräftelsesökande
ögon spanande över presslokalen
och den fråga vi ska ställa
efter den här händelsen
igen naturligtvis
hur många kommer att lagföras
hur många kommer att stängas av
och han sa då
att han hoppas att det kommer
att hända någonting efter detta
och han hoppas också
att det ska komma till en lagändring
för att det ska kunna bli en förändring
och en förbättring på fotbollsläktarna

Hur har de gjort i andra länder
för att komma till rätta med sånt här?
Det finns väldigt många olika
försök som har gjorts
till exempel i England
som jag hade välja problem
som vi pratade om tidigare
det var ett av de första
tagen som togs
att de tog bort ståplatsläktarna
på arenorna
inte på alla arenor
men på flera arenor
för att se vilken effekt de hade
och dessutom
en viss höjning av biljettpriset
det hade, så vet jag förstås
viss effekt
men bara under en kort tid
för efter ett tag
så stod då supportrar
som ville det
även på de sittplatsläktare
där man bara skulle kunna sitta
det finns egentligen
väldigt många andra exempel också
där de har mer eller mindre lyckats
med att komma till tals
med supportrar
för att få en slags stor samhörighet
Tyskland är nästan alltid ett bra exempel
när det gäller support och kultur
de har väldigt stora arenor
stora publikmassor på de här arenorna
och väldigt ofta fred på läktarna
svensk fotboll har verkligen försökt
att jobba med dialogvägen
de senaste åren
varje eliteklubb har nu
ett mer än nånting som heter
supporter lies and officer
alltså en roll mellan klubbens ledning
och supportrarna
via de organisationer

som supportrarna har
för att hålla dialogen i gång
alltså att hitta roten
innan den onda blomman
slår ut i full blom
Jag bor längst en av marsvägarna
till en av de stora
fotbolls arenorna i Stockholm
som smäller och sjunker
flera gånger om året
och jag tycker att man både kan bli
lite rädd och lite glad när de kommer
för då brukar de där svartklädda
gå först
de där som ser så farliga ut
men tänker du att de grupperna
ändå kan fylla någon viktig funktion
Du menar att de svartklädda är farliga
Ja, där är ju tanken
tänker jag för att uttrycka sig så konstigt
att de som går längst fram
är de som ska bli sädde först
av motståndarfans tåget
som de ju kommer att möta någonstans
kring arenan
Och det är ju då inte bara de elva
på planen och tränarna och avbyterna
som möts utan det är ju också
supportdegrupperingarna
Här blir det lite primitivt eller hur
Det blir som när byarstäder
drog ut i strid på 1100-talet
före Kristus för att göra upp
om den där andra med spördiga tegen
nere vid skön där
och så ska man göra upp om det där
och så ska man slåss om något lite
det är väldigt mycket mer abstrakt
nu för tiden
Någon som springer in
det är flera som springer in
ett antal personer inne
och det är fullt säkerhetspodrag
som tar hand om de här

Så var det ju senast
mellan Norrköping och Djurgården
till exempel på Tele2 Arena
i Stockholm i paus där
då rysade ju fyra stycken personer
förbi TV-intervjuerna
och så dök säkert svakta upp
och brottade ner de här fyra
De var ju på väg
från den ena lektarsektionen
till den andra med en stolen flagga
som var en symbol
för den andra supportegruppen
och blir man av med den
det ska man inte bli
så det är verkligen en subkultur
och detta är så himla svårt
att fatta de olika signalerna
och substanserna
om man inte är inne i det
men plötsligt så dyker de upp
hos oss
vi som inte är inne i det
och så undrar vi
vad var det där
och nu, det är halvtidsintervju
Men kan det finnas någonting bra
i att de finns?
Nej
ett rakt svar från mig är
nej, det kan aldrig vara bra
det är ju bara kring här fotbollen
kring deras matcher
sånt här dyker upp det
dyker aldrig upp kring danfotboll
eller handboll eller basket
eller vad som helst
utan det är ju här, det finns
det är ju därför som fotbollen
och myndigheterna måste enas
om en väg framåt
för att kunna lösa detta
så att även de
som då är frustrerade

[Transcript] Dagens Eko / Så blev huliganerna en del av svensk fotboll

av olika anledningar
och som måste slåss
i det här sammanhanget
kan göra något annat
för att få ut den energin ur sig
och bara kolla fotboll
skrika och jubla
och sjunga naturligtvis
men inte slåss
Kom igen
Tack så mycket Christian
Ja, tack
Det var allt från Dagens Eko
Vi hörs igen imorgon
Programledare var
Lena Nordlund
Gäst var Christian Olsson
och producerade gjorde
Ludvig Jansson och jag
Karl Kadammar
Mejla oss gärna på
Dagens Eko
at Sverigesradio.se
www.sverigesradio.se